

**Anexa nr. II la Ordinul Ministrului Educației nr. 3702/21.04.2021  
MINISTERUL EDUCAȚIEI**

**Programa școlară  
pentru aria curriculară**

***TERAPIE EDUCAȚIONALĂ COMPLEXĂ ȘI  
INTEGRATĂ***

**Disciplina FORMAREA AUTONOMIEI PERSONALE**

**Învățământ special  
Clasele a V-a – a VIII-a  
Dizabilități intelectuale ușoare și moderate**

**București, 2021**

## Notă de prezentare

**Terapia Educațională Complexă și Integrată** este o ramură a psihopedagogiei speciale care abordează complex și integrativ programele educațional terapeutice pentru valorificarea resurselor de învățare prin: *stimulare cognitivă, ludoterapie, terapie ocupațională, activități de socializare și formarea autonomiei personale a elevului*, oferind o largă deschidere spre normalizarea condițiilor de viață.

Programa școlară pentru **Terapia educațională complexă și integrată** reprezintă o ofertă curriculară pentru clasele V- VIII din învățământul special gimnazial, având următoarea structură:

- Notă de prezentare,
- Competențe generale,
- Competențe specifice,
- Conținuturi,
- Sugestii metodologice.

Aria curriculară **Terapia educațională complexă și integrată** este prevăzută în *Planul-cadru de învățământ pentru învățământul special gimnazial, dizabilități intelectuale ușoare și moderate*, Anexa nr. 7 la O.M.E.N. nr. 3622/18.05.2018 privind aprobarea planurilor-cadru pentru învățământul special preșcolar, primar și gimnazial, și cuprinde următoarele discipline:

- *Formare a autonomiei personale,*
- *Socializare,*
- *Stimulare cognitivă,*
- *Terapie ocupațională,*
- *Ludoterapie.*

Parte integrantă a ariilor curriculare cu caracter terapeutic, **Terapia educațională complexă și integrată** are alocate 20 de ore săptămânal/clasă care sunt normate învățătorului-educator sau profesorului-educator. Distribuția orelor pe tipuri de activități terapeutice se realizează de către fiecare cadru didactic, cu avizul Comisiei pentru curriculum din fiecare unitate de învățământ special, numărul orelor stabilindu-se, în mod personalizat, pentru fiecare clasă, în funcție de particularitățile de vârstă și nevoile de dezvoltare ale elevilor.

Activitățile sunt desfășurate de către învățători-educatori/profesori-educatori, cadre didactice cu studii de specialitate în domeniul psihologiei și științelor educației sau absolvenți ai altor specializări cuprinse în Centralizator, care au parcurs un stagiu atestat de pregătire teoretică și practică în educația specială, conform art. 248, alin. (5) din Legea Educației Naționale nr. 1/2011.

Activitățile cuprinse în aria curriculară **Terapia educațională complexă și integrată** sprijină și completează programul de predare-învățare-evaluare realizat de profesorul de psihopedagogie specială și se derulează în continuarea programului instructiv-educativ susținut de acesta. Conținutul activităților de **Terapia educațională complexă și integrată** va fi corelat cu cel al celorlalte activități instructiv-educative și terapeutice.

Activitățile propuse în această programă au un caracter terapeutic și urmăresc formarea unor competențe în sfera cunoașterii, a autonomiei personale și sociale, și creșterea gradului de adaptabilitate al elevilor cu dizabilități, în vederea participării active la viața comunității, fiind în concordanță cu prevederile Legii educației naționale nr.1/2011 și cu actele normative subsecvente Legii educației naționale, din domeniul învățământului special și special integrat care garantează „drepturi egale de acces al tuturor cetățenilor României la toate nivelurile și formele de învățământ preuniversitar și superior, precum și la învățarea pe tot parcursul vieții, fără nici o formă de discriminare”.

Achizițiile, transpuse în programă sub forma competențelor (generale și specifice), converg spre dezideratul general de formare a unei personalități apte de a participa activ la viața în familie, de grup profesional și social.

Programa școlară de **Terapia educațională complexă și integrată** propune o varietate largă de activități, oferind cadrului didactic libertatea de a alege exercițiile de învățare și activitățile cu caracter terapeutic-compensator corespunzătoare nivelului de dezvoltare psihofizică al elevilor cu dizabilități și, respectiv, zonei proximei dezvoltări al fiecărui caz în parte.

Diversitatea metodologică este strâns legată de cadrul larg al conținutului organizat pe numeroase domenii aflate în strânsă interdependență. Fiecare tip de activitate terapeutică propune o întreagă paletă de metode, tehnici și strategii didactice cu valențe pregnant terapeutice.

Principiul integrativ al acțiunii educațional-terapeutice obligă ca activitățile educaționale să fie valorificate sub toate aspectele, ca urmare a faptului că aceste categorii terapeutice nu pot fi abordate separat. Cadrul didactic trebuie să apeleze la toate tehnicile terapeutice care utilizează actul însușirii cunoștințelor și formării deprinderilor în sfera educației intelectuale, la cele care utilizează jocul și mișcarea ca factori terapeutici în sfera educației fizice, artterapia și terapia ocupațională satisfăcând principiile educației estetice.

Acest obiectiv de integrativitate se poate realiza prin două modalități. Prima modalitate presupune elaborarea de sisteme de activități educațional-terapeutice, pentru un anumit obiectiv comportamental final, care se poate realiza prin strategii și tehnici educațional-terapeutice diferite:

- prin strategii de psihoterapie cognitivă sub diferitele ei forme,
- prin psihoterapie de expresie concretizată în maniere diferite,
- prin activități educaționale cu preponderență psihomotrică,
- prin activități de formare a autonomiei personale și sociale.

A doua modalitate este structurată pe demersul integrat prin care educația/învățarea nu este concepută a fi apanajul unor unități izolate, ci ca o educație/învățare care să valorifice toate resursele de învățare/educație conexe oferite elevului de școală, familie și de comunitate, ultimele două având o importanță deosebită în problematica generală a integrării elevului cu dizabilități în comunitate, în condiții de viață normală.

La baza proceselor de învățare recuperatorie stau educația senzorial-motrică și dobândirea autonomiei personale și sociale, acestea asigurând terenul educației cognitive și al integrării în comunitate.

**Terapia educațională complexă și integrată** este structurată pe 5 discipline: *Formare a autonomiei personale, Socializare, Stimulare cognitivă, Terapie ocupațională și Ludoterapie*. Pentru fiecare dintre cele 5 discipline a fost elaborată o programă școlară stabilindu-se competențe generale și specifice, activități de învățare și domenii de conținut.

Activitățile specifice **Terapiei educaționale complexe și integrate** sunt prezentate în complexitatea lor, respectând principiul integrativității ce reprezintă o caracteristică esențială a terapiei educaționale. Aceste activități, deși pot avea fiecare în parte autonomie funcțională proprie, de sine stătătoare, se găsesc și într-o relație de interdependență reciprocă. Această viziune relevă în mod pregnant caracterul integrat, fapt ce are implicații metodologice notabile în organizarea și desfășurarea activităților educațional-terapeutice.

Programele școlare de TERAPIA EDUCAȚIONALĂ COMPLEXĂ ȘI INTEGRATĂ sunt concepute pe ciclul de școlaritate oferind o gamă variată de activități educațional-terapeutice.

Formațiunile de studiu/clasele de elevi în învățământul special sunt heterogene și chiar dacă elevii sunt grupați în principal în funcție de criteriul vârstei cronologice și criteriul tipului și gradului dizabilității, în aceeași clasă elevii au niveluri de dezvoltare diferite, diagnostice și sindroame variate, fapt ce împiedică o abordare unitară a unei teme cu toți elevii.

Activitatea se desfășoară preponderent individualizat, personalizat, iar formarea unei competențe specifice poate dura întregul ciclu școlar.

De asemenea, pe parcursul unui ciclu de școlarizare elevii pot înregistra progrese semnificative dar și regrese, anulându-se astfel achizițiile dobândite în cadrul demersului educațional-terapeutic parcurs, creându-se discrepanțe la nivelul clasei de elevi, făcând dificilă abordarea frontală a activităților.

**Autonomia personală** este o trăsătură a personalității care constă în abilitatea individului de a lua singur decizii cu privire la propria sa viață și de a le duce la îndeplinire, prin inițierea, organizarea și revizuirea acțiunilor proprii, luând în considerare interesele, nevoile și valorile sale.

În cazul copiilor cu dizabilități intelectuale, dobândirea abilităților și competențelor specifice autonomiei personale îmbracă forma unui proces complex, având ca obiectiv central atingerea unui grad de independență și autonomie care să-i permită integrarea în societate.

Activitățile de **Formare a autonomiei personale** vizează în principal, dobândirea de către elev a deprinderilor de igienă personală și a conduitelor preventive în situații de risc, a abilităților de gestionare a emoțiilor și de relaționare în cadrul diferitelor grupuri de apartenență.

Programa școlară de **Formare a autonomiei personale** este centrată pe competențe și își propune să aducă în prim plan activitatea didactică orientată spre elev. Proiectarea curriculară centrată pe competențe răspunde cercetărilor din psihologia cognitivă, conform cărora prin competență se realizează transferul cunoștințelor și a abilităților în situații și contexte noi.

Orientarea demersului didactic pornind de la competențe permite proiectarea activităților în funcție de caracterul terapeutic al acestora, cu accent pe latura practică a învățării, a dezvoltării abilităților de viață care să-i permită funcționarea autonomă în societate.

Competențele specifice sunt însoțite de exemple de activități de învățare, care constituie modalități de organizare a activității didactice în scopul realizării competențelor. Varietatea de activități de învățare prezentate oferă posibilitatea cadrului didactic să respecte ritmul de dezvoltare al copilului și să aleagă activitățile în funcție de potențialul acestuia.

În cadrul activităților de **Formare a autonomiei personale**, sunt avute în vedere următoarele aspecte:

- manifestarea deprinderilor de igienă alimentară, sanitară, vestimentară și de întreținere a spațiului;
- adoptarea unei conduite preventive în situații de risc;
- exprimarea adecvată a emoțiilor;
- exersarea deprinderilor de orientare și deplasare autonomă;
- asumarea de roluri specifice în cadrul grupurilor de apartenență;
- proiectarea traseului educațional și profesional.

Cadrul didactic are la dispoziție un cadru larg de selectare atât a conținutului, cât și a perspectivelor de abordare, în funcție de competențele vizate.

Sugestiile metodologice includ recomandări de strategii didactice care contribuie predominant la realizarea competențelor generale, proiectarea activității didactice, precum și elemente de evaluare continuă.

## Competențe generale

- 1. Manifestarea unui comportament dezirabil pentru un mod de viața autonom și independent**
- 2. Utilizarea tehnicilor de autocontrol, ascultare activă și exprimare adecvată a emoțiilor în contexte diverse**
- 3. Valorificarea disponibilităților psiho-individuale existente pentru integrarea personală și socială**

**CLASELE a Va – a Villa****Competențe specifice și exemple de activități de învățare****1. Manifestarea unui comportament dezirabil pentru un mod de viață autonom și independent**

<b>Clasele a V-a – a VIII-a</b>
<p><b>1.1. Alegerea conștientă a modalităților adecvate de asigurare a igienei alimentare, sanitare, vestimentare și de întreținere a spațiului în care își desfășoară activitatea.</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- exerciții de selectare a alimentelor sănătoase și a celor dăunătoare sănătății, în scopul adoptării unui stil de viață sănătos;</li> <li>- exerciții de stabilire a meniului zilnic, a meniului pentru diferite mese festive;</li> <li>- exerciții de pregătire, combinare, tratare termică a alimentelor în vederea obținerii unor preparate;</li> <li>- exerciții practice de utilizare a diferitelor aparate electrocasnice;</li> <li>- exerciții specifice de întreținere independentă a igienei personale;</li> <li>- discuții tematice despre timpul acordat activității fizice și odihnei, respectarea unui program zilnic;</li> <li>- exerciții de selectare adecvată a pieselor de îmbrăcăminte și încălțăminte, în funcție de activitatea desfășurată, momentul zilei, anotimp, context social, etc.;</li> <li>- exerciții practice de întreținere și păstrare a obiectelor vestimentare;</li> <li>- exerciții practice de identificare a normelor igienico-sanitare specifice diferitelor spații;</li> <li>- exerciții practice de amenajare a clasei, cu respectarea regulilor de igienă a spațiilor și de ergonomie a învățării;</li> <li>- exerciții practice de pregătire pentru viața casnică de familie: aranjarea patului, ștergerea prafului, spălarea ferestrelor, măturatul și aspiratul, spălarea lenjeriei, călcarea rufelor, etc.;</li> <li>- realizarea unor proiecte practice vizând aplicarea normelor de igienă;</li> <li>- realizarea în echipă a unor colaje, sloganuri sau postere care ilustrează reguli de igienă.</li> </ul>
<p><b>1.2. Manifestarea unei conduite preventive privind situațiile de risc în raport cu propriul corp și cu ceilalți</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- exerciții de identificare și grupare a situațiilor de risc care pot acționa asupra propriului corp;</li> <li>- exerciții de recunoaștere a alimentelor proaspete/alterate (după culoare, miros, aspect) și de evaluare a valabilității acestora;</li> <li>- exerciții de identificare a simptomelor unor boli frecvente;</li> <li>- discuții tematice privind modalitățile de transmitere a bolilor;</li> <li>- exerciții de formare a deprinderilor de prevenire a îmbolnăvirilor, accidentelor, etc.</li> <li>- exerciții de familiarizare cu măsurile de acordare a primului ajutor;</li> <li>- vizionarea unor filme referitoare la efectele substanțelor nocive asupra corpului uman;</li> <li>- discuții tematice privind consecințele consumului unor substanțe nocive asupra propriului corp;</li> <li>- exerciții de analiză a unor cazuri reale și precizarea regulilor respectate/nerespectate;</li> <li>- vizionare de filme educative privind comportamentul adecvat în diferite situații de risc.</li> </ul>

## 2. Utilizarea tehnicilor de autocontrol, ascultare activă și exprimare adecvată a emoțiilor în contexte diverse

### Clasele a V-a – a VIII-a

#### 2.1. Diferențierea reacțiilor emoționale adecvate și neadecvate în diferite contexte sociale

- exerciții de identificare a diferitelor tipuri de emoții în imagini, texte, filme, videoclipuri;
- exprimarea diferitelor stări emoționale prin realizarea unor desene, modelaje din lut și plastelină, colaje;
- exerciții de identificare a soluțiilor proprii pentru exprimarea în mod adecvat a emoțiilor;
- vizionarea de filme cu identificarea reacțiilor emoționale adecvate și neadecvate a diferitelor personaje;
- exerciții de diferențiere a reacțiilor emoționale adecvate și neadecvate în diferite contexte sociale;
- jocuri de rol pentru exprimarea unor răspunsuri emoționale la diferite situații concrete de viață;
- discuții de grup, pe baza experienței personale, despre dezavantajele unor reacții emoționale și comportamentale neadecvate.

#### 2.2. Corelarea comportamentului și emoțiilor în vederea obținerii unui autocontrol eficient, în contexte sociale variate

- discuții tematice cu privire la anumite situații din experiența proprie care necesită manifestarea autocontrolului;
- exerciții de identificare a stimulilor care perturbă derularea unei activități în bune condiții;
- exerciții pentru identificarea particularităților sentimentelor de eșec, de pierdere, de frustrare;
- exerciții pentru antrenarea mecanismelor de autocontrol asupra reacțiilor motrice;
- exerciții de utilizare în comunicarea cu ceilalți a modalităților de ascultare activă (contact vizual, postură, intonație, etc.);
- discuții de grup, pe baza experienței personale, despre comportamentul agresiv și consecințele acestuia;
- realizarea unui inventar de situații care implică diferite manifestări emoționale și răspunsurile adecvate acestora.

## 3. Valorificarea disponibilităților psiho-individuale existente pentru integrarea personală și socială

### Clasele a V-a – a VIII-a

#### 3.1. Orientarea și deplasarea autonomă în medii sociale diverse

- exerciții practice de cunoaștere a cartierului și a zonelor învecinate școlii și casei;
- exerciții - joc de identificare a mijloacelor de transport pentru deplasarea pe un traseu stabilit;
- exerciții practice de deplasare pietonală și cu mijloacele de transport în comun, în zone de interes;
- exerciții de identificare a normelor de comportare civilizată în mijloacele de transport și în cadrul unor instituții;
- exerciții practice de însușire a regulilor de circulație;
- exerciții practice de localizare a diferitelor instituții, zone de interes, prin utilizarea diferitelor aplicații digitale;
- jocuri de rol pe teme de comportare autonomă civilizată;
- jocuri-concurs de orientare spațială;
- excursii, drumeții în împrejurimile orașului pentru formarea abilității de orientare spațio-temporală.

**Clasele a V-a – a VIII-a****3.2. Participarea activă la viața în familie, de grup social și profesional, prin îndeplinirea de roluri specifice diferitelor contexte**

- exerciții de descriere a propriei persoane și a membrilor familiei, cu precizarea rolurilor și raporturilor dintre aceștia;
- vizionarea de filme tematice pentru identificarea unor roluri din diferite domenii de activitate;
- exerciții de identificare și descriere a rolurilor sociale ale diferitelor persoane din comunitate;
- exerciții de identificare a propriilor interese și aptitudini în vederea îndeplinirii anumitor roluri sociale;
- exerciții practice de asumare a unor roluri în grupurile de apartenență;
- exerciții pentru conștientizarea necesității asumării unor roluri sociale;
- jocuri de rol pentru exersarea diferitelor roluri sociale.

**3.3. Proiectarea propriului traseu de formare profesională în acord cu propriile interese și cu potențialul individual**

- exerciții de descriere a activității profesionale a părinților, a altor persoane cunoscute;
- discuții tematice cu persoane angajate legate de ocupațiile acestora;
- discuții dirijate cu privire la caracteristicile unei ocupații – sarcini, responsabilități, mediu de lucru, echipamente, orar;
- realizarea de proiecte tematice cu privire la specificul meseriilor și beneficiile acestora pentru membrii comunității;
- exerciții de identificare a propriilor aptitudini și interese în vederea alegerii unei ocupații adecvate;
- exerciții de întocmire a CV-ului, a scrisorii de intenție, elaborarea portofoliului personal adecvat unor ocupații etc.
- vizite în instituții de formare profesională și la agenți economici pentru familiarizarea cu diferite trasee educaționale și cu locuri de muncă/ ocupații;
- jocuri de rol cu tematici legate de diferite ocupații și de interviul de angajare;
- participarea la târgul de ofertă educațională pentru alegerea traseului profesional.



## Conținuturi

Domenii de conținut	Clasele a V-a – a VIII-a
<b>Stil de viață sănătos</b>	<p><b>Igiena personală:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>→ Igienă alimentară (produse alimentare, prepararea și servirea mesei)</li> <li>→ Igienă sanitară (deprinderi practice de autoîngrijire)</li> <li>→ Igienă vestimentară (obiecte de vestimentație, depozitarea și întreținerea obiectelor de îmbrăcăminte și încălțăminte)</li> <li>→ Igiena spațiilor (tipuri de spații, mobilier specific, norme de igienă, activități practice de gospodărire)</li> </ul> <p><b>Conduite preventive în situații de risc:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>→ Cunoașterea și evitarea factorilor de risc din mediu</li> <li>→ Acordarea primului ajutor</li> </ul>
<b>Dezvoltare socio-emoțională</b>	<p><b>Managementul emoțiilor</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>→ Exprimarea emoțiilor de bază</li> <li>→ Înțelegerea și respectarea emoțiilor celorlalți</li> <li>→ Importanța autocontrolului</li> <li>→ Tehnici de autocontrol</li> </ul>
<b>Abilități de viață</b>	<p><b>Orientare în mediul ambiant:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>→ Deplasarea autonomă</li> <li>→ Mediul social</li> <li>→ Mijloace de transport</li> <li>→ Reguli de comportament</li> </ul> <p><b>Roluri și responsabilități în cadrul grupului:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>→ Identificarea rolurilor sociale ale persoanelor din mediul apropiat</li> <li>→ Recunoașterea unor roluri din diferite domenii de activitate</li> <li>→ Identificarea propriilor roluri sociale</li> <li>→ Exersarea conștientă a unui rol social</li> <li>→ Participarea activă la viața grupului de apartenență</li> </ul> <p><b>Traseul educațional și de formare profesională</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>→ Interese și aptitudini</li> <li>→ Meserii cunoscute: denumire, activități principale, unelte și instrumente, loc de desfășurare</li> <li>→ Utilitatea socială a meseriilor: produse realizate, beneficii pentru sine și pentru comunitate</li> <li>→ Planificarea traseului educațional și de formare profesională</li> </ul>

## Sugestii metodologice

Sugestiile metodologice au rolul de a orienta cadrul didactic în aplicarea programei școlare de *Terapie Educațională Complexă și Integrată* pentru proiectarea și derularea activităților specifice: *Formare a autonomiei personale, Socializare, Stimulare cognitivă, Terapie ocupațională și Ludoterapie*.

Cadrul didactic va urmări ca actul educațional să vizeze crearea unor situații de învățare cu un pregnant caracter practic-aplicativ și terapeutic, în vederea formării unor competențe în sfera cunoașterii, dar și creșterea gradului de adaptabilitate și independență al elevilor, prin realizarea conexiunii permanente între cele 5 tipuri de activități de *Terapie Educațională Complexă și Integrată*.

### **Strategii didactice:**

Metodele de învățământ vor fi selectate în raport cu contribuția specifică în formarea competențelor, conținutul activităților didactice și cu particularitățile elevilor (vârsta, nivelul dezvoltării psihice, tipul și gradul dizabilității, specificitatea mijloacelor de comunicare alternative). Se pot utiliza o varietate de metode didactice: expositive, intuitive, activ-participative, etc.

*Metodele expositive* utilizate în activitățile didactice cu elevii cu dizabilități intelectuale vor respecta următoarele cerințe:

- folosirea unui limbaj adecvat, corespunzător nivelului comunicării;
- prezentarea clară, precisă și concisă a informațiilor, sistematizarea ideilor;
- antrenarea elevilor prin întrebări de control pentru a verifica nivelul înțelegerii conținuturilor și a interveni cu noi explicații și clarificări atunci când se impune acest lucru;
- evitarea verbalismului excesiv.

*Metodele de simulare* (bazate pe *jocul didactic și dramatizare*) pot fi aplicate cu succes, facilitând participarea activă, emoțională a elevilor, constituind și un mijloc de socializare și interrelaționare.

În contextul activităților didactice specifice învățământului special *metoda demonstrației, a modelării sau a imitației* sunt potrivite și eficiente în actul educațional datorită compatibilității dintre specificul lor și particularitățile de învățare ale elevilor cu dizabilități.

Utilizarea *metodelor activ-participative* vor permite elevului cu dizabilități intelectuale atingerea competențelor prin efort personal sau prin colaborare cu alți colegi. Specific acestor metode este faptul că stimulează interesul pentru cunoaștere, facilitează contactul cu realitatea înconjurătoare și dezvoltă învățarea prin cooperare. Acestea contribuie la formarea competențelor referitoare la ascultarea activă, luarea deciziei, autonomiei personale, responsabilității și participării sociale.

Selecția, stabilirea și integrarea *mijloacelor de învățământ* în cadrul activităților educațional-terapeutice se realizează prin corelarea permanentă a acestora cu specificul competențelor vizate, al conținuturilor concrete și al metodelor și procedeele didactice utilizate.

În cazul elevilor cu dizabilități intelectuale unele mijloace pot avea și un rol compensator, antrenând dezvoltarea unor competențe specifice.

### **Planificarea și proiectarea didactică:**

Programa școlară reprezintă documentul curricular oficial de referință pentru elaborarea planificării anuale și semestriale.

Elaborarea planificării calendaristice presupune parcurgerea următoarelor etape:

- corelarea competențelor specifice cu conținuturile prezentate în programa școlară;
- stabilirea unităților de învățare;
- stabilirea succesiunii parcurgerii unităților de învățare;
- stabilirea bugetului de timp necesar pentru fiecare unitate de învățare.

**Planificarea anuală** poate fi realizată potrivit tabelului de mai jos:

Nr. crt.	Unitatea de învățare	Competențe specifice	Nr. ore	Observații

**Planificarea anuală** presupune:

- identificarea unităților de învățare și a succesiunii acestora;
- asocierea unităților de învățare cu competențele specifice;
- eșalonarea în timp (precizarea numărului de ore pentru fiecare unitate de învățare).

**Planificarea semestrială** poate fi elaborată astfel:

Nr. crt.	Unitatea de învățare	Competențe specifice	Conținuturi	Nr. ore/ perioada	Observații

**Planificarea semestrială** presupune parcurgerea următoarelor etape:

- realizarea asocierilor dintre competențele specifice și conținuturi;
- distribuirea conținuturilor pe unități de învățare;
- stabilirea succesiunii de parcurgere a unităților de învățare;
- alocarea timpului considerat necesar pentru fiecare unitate de învățare.

Având în vedere specificul activităților de **Terapie Educațională Complexă și Integrată**, proiectarea activităților didactice se poate realiza și pe termen scurt, respectiv săptămânal, permițând cadrului didactic adaptarea intervenției terapeutice în funcție de zona proximei dezvoltări și potențialul de dezvoltare al elevilor.

Un posibil model de **planificare săptămânală**, este prezentat mai jos:

Ziua	Orar	Subiectul activității	Obiective operaționale	Strategii didactice	Evaluare	Observații

În realizarea **planificărilor săptămânale**, se vor avea în vedere următoarele aspecte:

- selectarea conținuturilor, a subiectelor activităților și asocierea acestora cu obiectivele operaționale, în concordanță cu particularitățile colectivului de elevi;
- selectarea celor mai adecvate strategii didactice;
- prezentarea metodelor și instrumentelor aplicabile la clasă, tipul acestora.

### **Evaluarea**

Evaluarea elevilor cu dizabilități intelectuale se realizează în contexte diferite, atât prin metode tradiționale, cât și prin metode moderne de evaluare. Ea are o funcție

puternic ameliorativă, întreg procesul didactic și terapeutic adaptându-se permanent în funcție de rezultatele acesteia.

Având în vedere faptul că la activitățile de *Terapie Educațională Complexă și Integrată* nu se realizează aprecierea prin note sau calificative, va fi utilizată preponderent evaluarea de progres, raportată la competențele vizate prin documentele de proiectare a intervenției educațional-terapeutice.

### **Contexte, factori și medii de instruire**

Spre deosebire de activitățile de predare-învățare-evaluare care se desfășoară de regulă, în sălile de clasă, activitățile educațional-terapeutice, prin specificul lor, se pot desfășura și în medii mai puțin formale, adecvate contextului de învățare: camere polisenzoriale, laboratoare IT, ateliere tematice, săli de sport, terenuri de joacă etc.

În funcție de domeniul tematic abordat, activitățile de **Socializare** pot impune schimbarea cadrului clasic de desfășurare a intervenției educațional-terapeutice cu medii mult mai adecvate contextului de învățare:

- vizitele la muzee, obiective turistice, instituții, deplasări în comunitate, care asigură cadrul pentru exersarea deprinderilor de comportare;
- deplasările în natură și excursiile, oferă cadrul relațional și acțional (prin interacțiunea cu colegii în contexte extrașcolare);
- spectacolele de teatru, adecvate vârstei și nivelului de înțelegere al copiilor, care transmit mesaje referitoare la modele de conduită, de comportamente moral-civice;
- serbări sau alte evenimente artistice;
- activități desfășurate în parteneriate cu elevi din alte școli în scopul realizării unor proiecte simple.

În proiectarea activităților terapeutice se vor corela metodele și mijloacele adecvate cu contextele și mediile de instruire cele mai potrivite demersului educativ-compensator.

Vizitele la diferite instituții și obiective culturale sau deplasarea în natură vor contribui substanțial la creșterea gradului de autonomie personală și adaptabilitate socială, facilitând exersarea competențelor de orientare spațială, de interrelaționare cu semenii și raportare adecvată la mediul social.

În proiectarea activităților terapeutice se vor corela metodele și mijloacele adecvate cu contextele și mediile de instruire cele mai potrivite demersului educativ-compensator.

## Bibliografie

- Cucuș, C., (2000), *Pedagogie generală*, Editura Polirom, Iași;
- Gherguț, A., (2005), *Sinteze de psihopedagogie specială, Ghid pentru concursuri și examene de obținere a gradelor didactice*, Editura Polirom, Iași;
- Gherguț, A., (2006), *Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale. Strategii diferențiate și incluzive în educație*, Editura Polirom, Iași;
- Ionescu, M., (2010), (coord.), *Repere fundamentale în învățarea și dezvoltarea timpurie a copilului de la naștere la 7 ani*, Vanemonde, București;
- Mușu, I., Taflan, A., (1997), (coord.), *Terapia educațională integrată*, Editura Pro Humanitate, București;
- Popescu, Al., (1993), *Terapia ocupațională și ergoterapia*, vol. I, Editura Cerna, București;
- Popovici, D.V., Matei, R., (2005), *Terapie ocupațională pentru persoane cu deficiențe*, Editura Muntenia, Constanța;
- Radu, D.I., Ulici, G., (2003), *Evaluarea și educarea psihomotricității*, Editura Fundației Humanitas, București;
- Verza, E., Verza, E.F., (2011), (coord), *Tratat de psihopedagogie specială*, București, Editura Universității din București;
- Vlad, E., (1999), *Evaluarea în actul educațional-terapeutic*, Editura Pro Humanitate, București;
- Vlad, M., Ghilaș, I., Cozma, A., Vasiliu, C.M., (2009), *Dicționar enciclopedic de Psihopedagogie specială*, Editura Fundației Culturale Marin Speteanu, București;
- \*\*\*(2011), *Legea Educației Naționale Nr. 1/2011 și actele normative subsecvente acesteia, referitoare la învățământul special și special integrat*;
- \*\*\*Planurile-cadru, programele școlare în vigoare;
- \*\*\*(2016), *Repere pentru proiectarea și actualizarea curriculumului național. Document de politici educaționale*, Institutul de Științe ale Educației;
- \*\*\*(2014), *Metodologia privind elaborarea și aprobarea curriculumului școlar - planuri-cadru de învățământ și programe școlare, anexă la O.M. nr. 3593/18.06.2014*;

## Grupul de lucru

**Liana Maria MITRAN, coordonator Ministerul Educației**

**Adrian Romeo COZMA, coordonator Inspectoratul Școlar al Municipiului București**

Nume, prenume	Instituție de apartenență
Cozma Romeo Adrian	Inspectoratul Școlar al Municipiului București
Mozer-Schonborn Lucian	Școala Gimnazială Specială Nr. 7 București
Vasile Marinela	Școala Gimnazială Specială "Constantin Păunescu" București
Perșinaru Sorina Marinela	Școala Gimnazială Specială Nr. 2 București
Ionescu Corina	Școala Gimnazială Specială Nr. 2 București
Meran Mariana	Școala Gimnazială Specială "Sf. Nicolae" București